

DAUPHIN

ČESKÁ SLOVA

ČUM DO RÁJE

Jan Spěváček
ČUM DO RÁJE

Kniha se těší laskavé podpoře Ministerstva kultury České republiky

© Jan Spěvák, 2019

Photo © Jan Horáček, Dirk Skiba, 2019

© Dauphin, 2019

ISBN 978-80-7272-356-0

ISBN 978-80-7272-358-4 pdf

ISBN 978-80-7272-357-7 epub

ISBN 978-80-7272-359-1 mobi

*ba jsou tak hluchí, že by rádi slyšeli
hlas Pána Krista na gramofonové desce....*

Vladimír Holan

LÉTO

*A nastává mi, tuším, vážná jízda.
Před sebou samým v dálku utíkám.*

František Gellner

Man on the Moon

Kdykoli jsem zaostřil
na měsíc plus minus v úplňku,
spatřil jsem mužskou tvář;

dnes poprvé však
ohromil mě
ten neslýchaný knír.

/3. 7. 2015/

Sobotní idyla

*U kuchyňského stolu,
neboť psací nemám,
jak řekl kdysi Jan Skácel,
snídám trojiční volská oka.*

Manželka se synem
válí se v posteli
a zpívají Pec nám spadla.

Na čtyři rány hltám vejce
za otce, sebe a své duchy
a ještě za všechno dobré,

upíjím kávu s mlékem,
přikusuju česnek
a listuji angeliem
svatého Jana Zábrany.

Našel jsem tato slova –
přicházet do nebe
postranní branou umělců.

/29. 8. 2015/

Válka

/Bruci Chatwinovi/

I kdybych neopomněl
Hirošimu, napalm
a studenou válku,
nikdo mi nevymluví
hrůzu, v níž žili
budoucí lidé, když
jejich hlavy mívali
leopardi v zubech
a tahali si je
do svých domovů
ke studené večeři.

I kdybych nezapomněl
na Verdun, šoa či
ukřižování Krista,
nevymluvil by mi
ani sňatkový podvodník
úlevu, již jsem pocítil,
když doktor Livingston
zaznamenal, že člověk
útok kočkovité šelmy
vnímá v mlze bez

zbytečné bolesti díky
přírodě milosrdné, amen.

I kdybych si nevzpomněl
na zákopové války,
na koně proti kulometům
v čase rudé jízdy,
na prasátka, která
nejen ve středověku
hltila děti z kolébek,
nevymluvila bys mi ani ty,
v jakých ukrutnostech
kvetl lidský mozek,
aby přemohl
milovníky lidského masa
a dal si je k obědu
upečené na rožni.

I kdybych se
ihned nerozpomněl
na Pol Pota, Hitlera,
Stalina či gilotinu,
musel bych se posadit

do elektrického křesla
v plynové komoře,
abych si nechal namluvit,
že válka nás jednou
všechny nesežere
jako ty,
které už sežrala.

/23. 6. 2016/

Lom

V životech lezeme
z kalvárie na kalvárii.

Mít tak z každého kříže
kámen na památku,

naplnili bychom lom
vytěžený tam uvnitř;

pak by nás neudrželi –

ani Mrtvé moře, ani
živá voda, ani tiší
andělé na stráži.

/2. 7. 2016/

Půlka srpna

Zas večerní slunce.

Rudnou jeřabiny
u cest a polí.

Jak sedláci u Chlumce
kdysi, tak mrznou
naše naděje i stíny
v rybníce a stojí.

/16. 8. 2016/

Doma

Jedna rakev,
jedna mladá žena,
šestero párů
mužských rukou
spouští ji vstříc.

Žhne
bez polehčujících okolností,

ve vzduchu nespočet propocených
košil, šatů, ponožek,
kusů spodního prádla,
několik málo molekul kyslíku
a tak slané slzy.

V jedné chvíli zdá se,
že mrtví stojí mezi hroby –

a jen co ztichly tlampače
příliš dlouhé mediace,
přivítali květinami

jednu rakev,
jedno mrtvé tělo,
jednu duši
v domě nás všech.

Zbývající těla i duše
pomalu odcházejí
domů.

/31. 7. 2017, Jáchym/

Morový sloup

Říkal mi tuhle skrz
naskrz dobrý přítel,
že Zábranové a Holanové

nemuseli mluvit do zdi
a žít v Tom,
že přece mohli odejít;

pocítil jsem sám chuť
odejít bůhvíkam,
jenže mu zazvonil

telefon z jiného světa,
rozzářil se a div
že neobcházel radostně

morový sloup.

/7. 8. 2017/

Střevíce

V dosloveh a předmluvách
zasvěcených či jinak
políbených nalézat
interpretační klíče;

v rybnících a kapradinách
kolem hřišť života
pak zjevují se nám
zakopnuté míče.

/2. 9. 2017/

Proužky a puntíky

Své duševní tělo zahaluji
po způsobu cudných žen
nekonečným pruhovaným

tričkem; každý proužek
objímá mne pažemi těch,
s nimiž jsme se doslova

potkali, dotkli a shodli;
Eda Tomáš ostatně napsal,
že odloučení je nemožné,

protože vlny a protože moře.
Příště objasním
podstatu puntíků.

/5. 7. 2018, Krásná Lípa/

Jedno velké ale

Krása, za níž stojí bolest
či moře z pramenů poznání,
stéká jak pivo v Brně,
kde si dnes opakují, že

když se mi někdo líbí –
a já vím, že se nemohu
rovnat – přeju si, ať
něco ve mně se změní

a přiblížím se obrazu
toho krásného člověka;
každé splněné přání,

jak bývá v pohádkách,
má svá ale: i já je mám
coby ztělesněné přání.

/27. 7. 2018/

Inkluze

/Natálii Hájkové Paterové/

My,
postižení kluci,
co chodili do běžných škol,
jsme vřdycky chtěli šukat
intaktní holky,
z principu;

hodně
intaktních holek
bylo třeba i zvědavých,
ale pak se cukaly.

Myslím,
že se lekaly,
tak nějak pudově,
představy vlastních postižených
dětí –

a nepomáhaly jim
ani jedničky z genetiky,

i když čistě teoreticky věděly,
že postižení vzniklé po porodu
není infekční.

/6. 8. 2018/

Nezevšedníš

... začíná další epocha,
možná epopej. Vnitřní
zrak si sám otupuješ

vnějšími skutečnostmi.
Světlo tak objevuješ
v mracích, lásku a ego

skrz chlebíčky vezdejší.
Pochodeň ti zhasíná
v momentu pohlížení

smrti do tváře. Nechceš
rozostřenou momentku,
protože právě nyní...

/14. 7. 2019/

PODZIM

*Jestli vám vydám všechny svoje čerty
odejdou s nimi moji andělé*

Jan Skácel

Raport o třech důkazech Boží existence

/na Mikuláše, desátá ranní, těžká mlha/

Namrzlé stezky Páně
křižuji služebním vozem.

Z Humpolce žehnám zatáčky
k pacovskému poledníku.

1. Slunce pojednou vzchází.

Okouzlen klekám
před stvořením
světla a brzdím.

Srna u pangejtu káže
čtyřem kolouchům
střeženou cestu.

2. Rozpoznávám a kynu:

Janu z Želiva,
Bohumilu Vítu Tajovskému,
Anastázi Opaskovi
a Františku Tomáškoví.

Jelikož Panna Marie
něžně převádí své syny
do sektoru zaslíbeného,
cítím se povznesen.

3. Zařazuji a sjíždím
k želivskému klášteru.

/5. 12. 2013/

Nedělní oběd

Mlsám výpečky
a myslím na Ježíšův
k neuvěření bok.

Až dojde na čabajku,
vzpomenu, že Židům
přijde mesiáš jednou
za uherský rok.

/27. 9. 2015/

Kříže v obilí

Z křížovatek naděláme
kruhové objezdy.

Jo, nezastavovat
a točit se v bludech,
to nám jde.

Kdo se za nás
kdy pokřičuje?

Leda by uvnitř
kruháků stály kříže
s ještě živými Ježíši.

/7. 12. 2015/

Druhá adventní neděle

Na zmrzlých kalužích
jihlavského náměstí
tančí holubi;

ti hodní zobají
koledu v korytech
mezi kočičími hlavami.

Cestičky na Heulosu
nazdobila tvořivá mládež
šlehačkovým sprejem;

ty zkosené čtyřhrany
připomínaly heliporty
s vertikálou uvnitř,

a tak jsem s kočárem
přistával a dokončoval
křížky horizontálou.

/II. 12. 2016/

Kostel

Do svého kostela
pouštím jen ty,
kteří v sobotu
srdečně flámovali
a ve dveřích trošinku nadýchali.

Střízliví hrají si
s dětmi venku,
okopávají záhony růží,
potažmo zkrášlují hroby.

Uvnitř je čisto
a něco svíc
ostýchavě hoří.

Tichounce zde
znějí básně těch,
kteří vydávat nemohli,
nebo jen někdy a málo,
a po každé z nich
řekne se amen.

Cestou domů k obědu
vymýšlejí se rýmy
a lze poměrně vesele kýchat.

/21. 12. 2016/

Maják

Chodíval jsem rád
na šrot.

Dnes už raději
po hladince
všedních odpolední
a svátečních večerů.

A v noci
v plném vědomí
položít se mezi
své nejbližší
a plout s nimi
k dobré naději.

/21. 9. 2017/

Podzim

/Janu Skácelovi/

O leccčems se psát nedá.

Nejblíž tomu byli
Verlaine s Hrubínem
v odvěké písni mírných
klimatických pásem,

i Holan se snažil.

A sám nevíš, jestli
hraje viola první
housle, nebo housle
druhou violu.

O leccčems se psát nedá,

a proto píšeš něco,
čemu lze říkat pásmo.

V té chvíli jsi tělocvikář,
když šustíš listím

zlatým jak poslední
pivo venku;

jen co ho vypiješ,
odešleš kouř do nebe,
odbrzdíš kočár,
řekneš si, proč píšeš,

když se o tom psát nedá.

*Prázdné plátno
volá po obraze*

/2. 10. 2017/

Blíženci

Dlouho jsem nemohl přijít
na podstatu blíženců;

znám příběh těch dvou,
kteří se vídají první den
v nebi a druhý v pekle.

S blížencem, jehož mám
na mysli, vídám se, když
vyjíždím do pekla a on

sjíždí do nebe; ťukáme
na sebe v páternosteru.

/28. 9. 2018/

Fasáda

Bývala jsem oplácaná
brizolitem a cítila se
zanedbaná a nesvá.

Ted' jsem obouchaná
na cihlu a obnažená
čekám na změnu větru.

Zítřek je v horách a chladno
mi snad přinese nový
kabát, v němž budu já.

/21. 10. 2018/

Kouzlo nechtěného

Tajně tě miluju a
nejvíc, co pro tebe
můžu udělat, je nic
po tobě nechtít.

Kouzlo nechtěného
má ten, kdo nechce
nechtít, komu stačí
vídat tvé nehty.

Ještě větší kouzlo
má nechtěně ten,
kdo vůbec neví,
jak moc je chtěn.

/27. 10. 2018/

Pátek večer

Dneska si hodlám
doma trochu prazit
játra. A až půjdou
děti spát, tak i plíce
na balkoně. Protože
srdce mám jen jedno.

/1. 12. 2018/

Nesonet

Mám rád chvíli,
již třikrát před
půlnocí odbíjí
Zuzana. Nyní

je zahrada bílá,
evokuje lilie,
sníh je tichý a
naše souhvězdí

září nad školou,
v níž se učíme
být lepšími, než

kdy můžeme být.
Až v tomhle mrazu
mne zahřál advent.

/13. 12. 2018/

Z I M A

*Podoby Boží dohaduje se člověk
v zjasněných rysech bratra svého.*

Jan Zahradníček

Šlépěje

/Jakubu Demlovi/

Jsou nohy stolu,
do nichž kopou
nohy lidí a židlí.

Prokousat se biblí
či lidským životem
je vždy nespravedlivé,

neboť pokaždé to jsou:
jiné nohy, jiné
bible, jiné zuby.

Šlépěj za šlépějí
sedáme k poslední večeři.

/28. 12. 2014/

Něžná slova ve Žďáře n/Sáz. 6

Snážil jsem se neusnout,
když vedle mě usínal můj syn;
hledal jsem proto v zapomnění
něžná slova svého dětství.

K mé veliké radosti
vyhrálo o prsa slovo *bůček*.
Těž jsme ve tmě čekávali na sýr
uzený v punčoše, aby nevytekl.

Bylo krásné dětství a táta
přijížděl na kole z Budče
od prorostlého Jirky Janíčka.

Ach ty něžné teplé bůčky.

/7. 2. 2016/

K teorii paralelních vesmírů

Líbil se mi tvůj vesmír.

Hledal jsem paralelu
a našel ten svůj.

A když jsem se začal
zabydlovat v něm,

nalezla jsi ve mně zalíbení.

/3. I. 2017/

Advent

Každý muž
v okamžiku početí
je již mrtvý.

Navíc prochází z východu
jako věrozvěst
na Divoký západ.

O ženách si povíme,
cowboyi, v noci,
u bible a whisky.

Tyhlety souboje
jsou vždycky kříž,
zvlášť pod jasnou hvězdou.

/24. 12. 2017/

Mlžné bory

Mé dětství je v mlze.

Všechny žďárské kostely
jsou v mlze.

Jediné, co je ostré,
jsou obě mé děti.

Jenže expozice
je příliš dlouhá.

/27. 12. 2017/

Páternoster

Otče náš,
když vstupuji
a jedu Ti vstříc,
nezlobíš se snad,
že vystupuji o patro níž
než v království nebeském.

Musím si
vyzvednout balíček.

Otče náš,
když sjíždím
do světa vezdejšího,
necítím se ještě na očistec,
a proto jsem vykročil
po horizontále.

Jdu rovnou za špičkou
nosu na Svobodák.

Otče náš,
jako by nestačilo,
že má páteř vrže

jak růženec v prstech
sestry v Kristu,
zatímco hledám
v lidských duších

roztroušené
Jobovy slzy.

/31. 1. 2017/

Astrologie dle Heleny

V okně se odráží lampa,
v domě je ovšem tma.

Moje žena
má v tom posledním
rozsvítit slunce.

Mezi mnou
a mou matkou
oxiduje černá luna.

Zbytek se raději
matně domnívám, oči
k zemské tíži klopím.

/5. 1. 2018/

Rest In Universe

/manželům Hájkovým/

Stephen Hawking 14. března 2018
dokázal, že sluneční paprsek
je v ojedinělých případech
schopen opustit černou díru.

Vědu s poezií a láskou pojí totéž:
během řešení se objekty zkoumání
od sebe vzdalují a intenzita
údajně vytrácí, dokud není pryč,

dokud netřeskne v nekonečnu.

/14. 3. 2018/

Zmatené dobro

Venku po dvaceti letech sněží,
po sto letech mrzne. Babička
vzala děti po pěti letech
na sáňky. Ve hře na hrdiny

zvané Dračí doupě chováš se
dle daného přesvědčení. Čas
od času mám rozpínavý pocit, že
vesmír je zmateně dobrý.

/13. I. 2019/

Lidi

Většině lidí
neříkám raději
nic.

Části lidí
občas sděluji
výsledky bádání.

Pak jsou zde ti,
kterým se nebojím
říkat své neověřené
hypotézy.

/29. I. 2019/

Prázdná nádrž

Výpadky internetu
dnes pocítujeme tíživěji
než absenci telepatie.

Když se mě můj šestiletý
zeptal, kde se bere ropa,
nastínoval jsem barvami slov

něžné seppuku brontosaurů
o větve přesličkového pralesa.

Odvětil mi, že už se dělají
auta na dobíjení. Bez výfuků.
Shodli jsme se však, že dál

půjdeme po svých a budeme
sami sebe organicky pohánět
vstříc budoucnosti.

A necht' je, synku, tvá cesta
veselejší než poslední
haiku Macua Bašóa.

/II. 2. 2019/

Bod zlomu

Dokud jsem cítil,
že žiju svůj život,
přecházel jsem
moře bosou nohou.

Teď začínám mít
pocit, že život žije
mě, že se ráchám
v každé kaluži ještě

před deštěm.

/14. 2. 2019/

Domýšlím
tvá volání,
když mlčíš.

Ticho je
tvůj nejsilnější
křik.

/21. 2. 2019/

Zalitý sluncem

/Aleši Kauerovi/

Vracíš se z Jeseníku do Židenic
zalitý sluncem. Převážíš osvědčené
Priessnitzovy principy přes Zábřeh
na Moravě. Tvé dva vagóny plují
vstříc povětrnostním podmínkám.

Myslíš na smysl pozemských poutí,
zašitý v kupé stahuješ okénko do
světů před námi, bojíš se ukončit
větu, nastavuješ ji vycpávkami, které
časem ztvrdnou do posledního verše.

/Jenže píšeš sonet, jsi krapet opilý,
dva malé Šeráky z tebe udělaly velké

ucho, které projíždí Ramzovou, kde
sníh ještě stojí v pozoru na stráni./

/10. 3. 2019/

Plural majesticus

/Olže Stehlíkové/

My, z Boží vůle člověk,
máme stát na svých
nohou a držet život
zcela ve svých rukou.

A byl nám dán plurál,
kterým si můžeme
formálně stěžovat
na osamělost singuláru.

Přiznáváme, náš smutek
je inherentní, jsme v něm
zabydlení a vyrážíme z něj

na každodenní cesty
do neobydlených končin
rozveselené lidské duše.

/19. 3. 2019/

JARO

Kolik zná člověk lidí, kteří odrážejí jeho vlastní světlo?

Ray Bradbury

Půlka března

Stále delší slunečné ruce
laskají zlatý déšť
a nejrůznější havěť dovnitř
vstupuje bez pozvání.

Lidská srdce po oblevě přetékají
ve svých polích.

Třeba zasít, třeba nechat být.

/první skutečně jarní den, 2009/

ZR-JI

Vyjíždím ze Žďáru
v půl šesté a je jako
po celý den zamračeno.

Za Budčí ten kdosi,
jehož jméno se neříká,
nařízl malounko
žabikuchem oblohu.

Slunce zapadá
a v Rudolci se kouká
skrze ten jemný řez
do čapího hnízda.

Ve Zhoři je slunce
v plné polní a hoří.

Ale hned za Rytířskem
je pod úrovní
horizontálního řezu
a září již jen vzhůru,

jako by děkovalo,
že smělo na chvíli
pohladit zem.

/23. 3. 2016/

Hypacusis II.

Připravili neslyšícím
exkurzi na Kavčích horách.

Nejprve byla talentová
soutěž. Jednoho šoupli
do poroty. Všem říkal,
zpíváte nevýslovně krásně.

Pak přiletěli zlatí slavíci,
jimž po vystoupení
nadšeně tleskali,
aby neurazili.

A když měli sami
zpívat karaoke,
objali se a plakali
jako labutě. Ale tak tiše,

že bylo vyhlášeno
veřejnoprávní ticho.

/18. 4. 2016/

Zvěst

Další zmařený večer
vstal z mrtvých.

Měsíc rozprostřel
milosrdnou duchnu
na naše oslepená
vnitřní ucha,

aby neopuchla.

/5. 4. 2017/

Vše o lásce

/do herbáře Tomáše Čady/

Láska je o ní,
kterak kvete
a voní.

Láska je o něm,
jak miluje,
dokud není po něm.

Láska je o nich,
o dvou bujných
krotkých koních.

/14. 4. 2017/

Černobýl

Kdysi jsem ve Svaté zemi
trhal divokou šalvěj,
mnul ji v prstech a čichal,
jak jiní činí s heřmánkem.

Tu a tam už od kdysi
vzchází na nebe
hvězda jménem Pelyněk.

A na opruzeniny
je tu měsíček.

/30. 4. 2017/

Jedna nereálie

Nesmírně rád projíždím s kočárkem
jihlavskou branou Matky Boží;

hezky to tam
na kočičích hlavách
drncá.

Dnes však vylekalo mě
pomyšlení na dogma
o neposkvrněném početí,

jestli ten průjezd není
z podstaty věcí neslušný.

Uklidnilo mne,
že tunel byl vymetený
a skrze něj zapadalo slunce

nad dnem,
který musel přijít.

/23. 5. 2017/

Snídaně

Skořice je prý
afrodiziakum.

Sypu ji s láskou
ženě do snídaně,

ale i dětem, abych jednou
měl hodně vnoučat.

Návštěvám raději
míchám vajíčka.

/9. 4. 2018/

Aranžmá

V ložnici světlý závěs,
na parapetu květináče,
za nimi pootevřené okno
okysličuje náš vztah.

Venku lampy,
pod jejichž tmou
prochází dosud nespící.

Když jdu spát,
otáčím se za kytkami,
jež jsi naaranžovala
do výkladní skříně
naší ložnice,

a kontroluji stínohru.

/19. 4. 2018/

Na kříži

Hrozně rád
usínám s klukama.

A zbožňuju,
jak ujetě to zní.

Ležím na zádech,
nohu přes nohu,
zpívám jakýsi žalm,

ruce rozpažené

a na levém rameni
menší; větší lotr
už to zaříznul.

Hrozně rád
spím s klukama.

/1. 5. 2018/

Čakrální

Někdy mám pocit,
že mi fungují jen první
a poslední čakra.

Jako dnes, když jsem říkal
šestákům o smrti, ztichli
a oči měli pojednou
plné života, zatímco

cítil jsem, kterak se s ní
bezhlavě miluji a přitom
ji líbám nad čelo.

/10. 5. 2018/

Mezi

/Monice Palánové/

Mezi láskou a přátelstvím
musí existovat uzounká
stezka odvahy; stoupá,
přičemž se neustále ztrácí;
také tam fouká a houpe to
jak u krku provazový most.

Mezi přátelstvím a láskou
něco existuje, a jestli ne,
pak musí zeměměřiči
ze všech kafečkáren vytyčit
konec: ať už čehokoli,
kdekoli či s kýmkoli.

/27. 5. 2018/

Řeka

/Žanetě Lichtenbergové/

S podobně postiženými
vstupuji pokaždé,

když se napiju, do řeky
sníženého svalového tonusu.

Brod je nejsnáze
přístupný večer. Ideální
hloubka je nad kotníky, aby

stačily vyhrnuté nohavice
a chodidla pocítila dno, když
hlava je už po uši namočená.

/druhá polovina března, 2019/

OBSAH

LÉTO	II
Man on the Moon	13
Sobotní idyla	14
Válka	15
Lom	18
Půlka srpna	19
Doma	20
Morový sloup	22
Střevíce	23
Proužky a puntíky	24
Jedno velké ale	25
Inkluze	26
Nezevšedníš	28
 PODZIM	 29
Raport o třech důkazech Boží existence	31
Nedělní oběd	33
Kříže v obilí	34
Druhá adventní neděle	35
Kostel	36
Maják	38
Podzim	39
Blíženci	41

Fasáda	42
Kouzlo nechtěného	43
Pátek večer	44
Nesonet	45
ZIMA	47
Šlépěje	49
Něžná slova ve Žďáře n./Sáz. 6	50
K teorii paralelních vesmírů	51
Advent	52
Mlžné hory	53
Páternoster	54
Astrologie dle Heleny	56
Rest In Universe	57
Zmatené dobro	58
Lidi	59
Prázdná nádrž	60
Bod zlomu	61
*** (<i>Domýšlím</i>)	62
Zalitý sluncem	63
Plural majestaticus	64

JARO	65
Půlka března	67
ZR-JI	68
Hypacusis II.	70
Zvěst	71
Vše o lásce	72
Černobýl	73
Jedna nereálie	74
Snídaně	75
Aranžmá	76
Na kříži	77
Čakrální	78
Mezi	79
Řeka	80

Jan Spěváček
ČUM DO RÁJE

Fotografie na obálce Jan Horáček a Dirk Skiba

Redakce Olga Stehlíková

Sazba, obálka a grafická úprava

dle původní osnovy Michaela Čtveráčka

Daniel Podhradský

Vytiskla tiskárna Rain s.r.o.

Vydalo nakladatelství Dauphin

v Praze – Podlesí roku 2019

Nakladatelství Dauphin

tel.: 777 120 613

<http://www.dauphin.cz>

dan@dauphin.cz

Naš knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví na
adrese www.dauphin.cz